

Bijlagen

Bijlage 2.1	Gezag en informatieverstrekking
Bijlage 2.2	Wat moet u weten over informatieverstrekking aan ouders?
Bijlage 5.1	Groepsinventarisatie echtscheiding
Bijlage 5.2	Schoolbrede inventarisatie echtscheiding
Bijlage 7.1	Risicomodel echtscheiding
Bijlage 9.1	Vragenlijst naar aanleiding van scheidingsmelding
Bijlage 9.2	Wederzijdse verwachtingen school en ouders
Bijlage 12.1	Voorbeeldtekst beleid echtscheiding nieuwsbrief, website

Bijlage 2.1 Gezag en informatieverstrekking⁴

Ouders/partners	Gezagsverdeling	Ouderschapsplan	Recht op informatie van school. <i>Beide (m.u.v. ingrijpen van de rechter)/ Moeder/Vader</i>
1. Gehuwde ouders	Gezamenlijk gezag	Ja, ook als ouders niet gezamenlijk het gezag hebben	Beide
2. Geregistreerde ouders	Gezamenlijk gezag	Ja	Beide
3. Ongehuwde moeder en juridisch vader	a. Moeder alleen gezag b. Gezamenlijk gezag met instemming moeder c. Gezamenlijk gezag zonder instemming moeder d. Vader alleen gezag	a. Nee b. Ja c. Nee d. Nee	a. Moeder b. Beide c. Beide d. Vader
4. Ongehuwde moeder en verwekker	a. Moeder alleen gezag b. Gezamenlijk gezag met instemming moeder	a. Nee b. Nee	a. Moeder b. Beide
5. Ongehuwde moeder en vriendin	a. Moeder alleen gezag b. Gezamenlijk gezag met instemming moeder	a. Nee b. Nee	a. Moeder b. Beide
6. twee gehuwde/geregistreerde vrouwen	a. Gezamenlijk gezag b. Gezamenlijk gezag met instemming moeder	a. Ja b. Nee	a. Beide b. Beide
7. ongehuwde moeder en vriendin die heeft geadopteerd	a. Moeder alleen gezag b. Gezamenlijk gezag	a. Nee b. Ja	a. Moeder b. Beide
8. Gehuwde of geregistreerde moeder met partner die heeft geadopteerd	a. Gezamenlijk gezag	a. Ja	a. Beide

⁴ Naar Zwanenburg en Vonk, 2009

Bijlage 2.2 Wat moet u weten over informatieverstrekking aan ouders?

- Als er na een scheiding sprake is van gezamenlijk (ouderlijk) gezag, maken de ouders in goed onderling overleg afspraken over de informatieverstrekking aan elkaar. U geeft beide ouders dezelfde informatie en er zijn in dit geval geen beperkingen.
- Bovenstaande geldt ook als er sprake is van eenhoofdig (ouderlijk) gezag dus als één ouder het gezag heeft: de ouder met gezag informeert in dat geval de ouder zonder gezag over belangrijke zaken over het kind.
Beroepsmatige informatie over een kind of diens verzorging en opvoeding verstrekt de leerkracht of de school altijd aan de ouder met gezag en aan de ouder zonder gezag als deze daarom vragen. Dit geldt ook voor andere professionals binnen de school (IB, schoolmaatschappelijk werk, bestuur).
- Bovenstaande geldt echter **niet** als u de informatie ook niet aan de gezagsouder of diegene die het kind opvoedt, zou verstrekken, bijvoorbeeld als dit niet in het belang van het kind is en er sprake is van een beroepsgeheim.
- De ouder met gezag is verplicht om de andere ouder te raadplegen als er beslissingen moeten worden genomen. Als u merkt dat dit niet gebeurt, bijvoorbeeld bij de keuze van het vervolgonderwijs of het inschakelen van professionele hulp, kunt u de gezaghebbende ouder om een (schriftelijke) verklaring vragen.
- Als u met een leerling een vertrouwelijk gesprek heeft gevoerd en de leerling erop vertrouwt dat de verstrekte informatie niet aan derden (inclusief de ouders) wordt verstrekt, geeft u de informatie niet door aan ouders, ongeacht hoe het gezag is geregeld.
School en leerkracht moeten echter bij het bewust niet verstrekken van (vertrouwelijke) informatie afwegen wat het zwaarst telt: het belang van het kind bij bescherming van de persoonlijke levenssfeer of het belang van de ouder bij het ontvangen van informatie.

Bijlage 5.1 Groepsinventarisatie echtscheiding⁵

Groep:	Naam leerling	Regeling m.b.t. gezag	Woon-situatie	Relatie ouders	Relatie leerkracht-leerling	Relatie leerkracht-ouders	Signalen	Openheid situatie	Datum van invullen:	

⁵ Vermeld: naam leerling, groep leerling, regeling m.b.t. gezag: vader (V), moeder (M) of beiden (B), woonsituatie kind: bij moeder (M), bij vader (V) of bij beiden (Co), de relatie tussen de ouders: goed (G), matig (M), slecht (S), de relatie leerkracht-leerling: (G), (M), (S), de relatie leerkracht-ouders: (G), (M), (S), signalen: welke signalen zijn waargenomen? en openheid van de situatie/scheiding: (G), (M), (S).

Bijlage 5.2 Schoolbrede inventarisatie echtscheiding⁶

Datum van invullen:	Openheid situatie																	
	Signalen																	
	Relatie leerkracht-ouders																	
	Relatie leerkracht-leerling																	
	Relatie ouders																	
	Woon-situatie																	
	Regeling gezag																	
	Groep																	
	Naam leerling																	
	Schooljaar:																	

⁶ Vermeld: naam leerling, groep leerling, regeling m.b.t. gezag: vader (V), moeder (M) of beiden (B), woonsituatie kind: bij moeder (M), bij vader (V) of bij beiden (Co), de relatie tussen de ouders : goed (G), matig (M), slecht (S), de relatie leerkracht-leerling: (G), (M), (S), de relatie leerkracht-ouders: (G), (M), (S), signalen: welke signalen zijn waargenomen? en openheid van de situatie/scheiding: (G), (M), (S).

Bijlage 7.1 Risicomodel echtscheiding

Aanvullende factoren voor een kind in een echtscheidings-situatie	Beschermende factoren			Risicofactoren		Bijzonderheden
	veel	weinig	geen	weinig	veel	
Involed						
Kindfactoren						
Ego-veerkracht	0	0	0	0	0	
Temperament	0	0	0	0	0	
Zelfvertrouwen	0	0	0	0	0	
Probleemoplossend vermogen	0	0	0	0	0	
Sociale competentie	0	0	0	0	0	
Gevoel van controle	0	0	0	0	0	
Schuldgevoel	0	0	0	0	0	
Ontwikkelingsstadium	0	0	0	0	0	
Factoren echtscheidingsituatie						
Stadium echtscheiding	0	0	0	0	0	
Begeleiding door ouders	0	0	0	0	0	
Ruimte voor emoties van het kind	0	0	0	0	0	
Realistische ideeën over de situatie	0	0	0	0	0	
Conflictsituaties	0	0	0	0	0	
Relatie collega-ouders onderling	0	0	0	0	0	
Risico loyaliteitsconflicten	0	0	0	0	0	
Zorgplan/Omgangsregeling	0	0	0	0	0	
Overdracht	0	0	0	0	0	
Factoren thuis/leefomgeving						
Wel of niet verhuizen/behuizing	0	0	0	0	0	
Aantal veranderingen	0	0	0	0	0	
Autoritatieve opvoedingsstijl	0	0	0	0	0	
Ouder-kindrelatie	0	0	0	0	0	
Relatie tussen broers en zussen	0	0	0	0	0	
Steun van familieleden en anderen	0	0	0	0	0	
Vriendschappen	0	0	0	0	0	
Normen en waarden t.a.v. huwelijk en echtscheiding	0	0	0	0	0	
Factoren school						
Leerprestaties	0	0	0	0	0	
Plaats in de groep	0	0	0	0	0	
Band kind/leerkracht	0	0	0	0	0	
Deskundigheid/ervaring leerkracht	0	0	0	0	0	
Beschikbare tijd/middelen	0	0	0	0	0	

Naar analogie met Beets-Kessens en Memellink (2002).

Naam leerkracht:

Klas:

Naam kind:

Leeftijd:

Signalen

Geodragsverandering:

Emoties:

Leerprestaties:

Hulpvraag kind?

Luister naar mij!

Geef mij een veilige plek om kind te zijn.

Help mij afstand te nemen van de situatie thuis

Begrijp mijn verwarring.

Help mij de echtscheiding te begrijpen.

Help mij de echtscheiding te verwerken.

Begrijp mijn boosheid.

Hoe houd ik stand in deze situatie?

Vertel mij wat ik allemaal beter kan doen om de echtscheiding te voorkomen.

Wat moet ik met mijn ouders die ruziemaken.

Eriken mijn verdriet en pijn.
Hoe moet ik met mijn ouders omgaan?
Help mij de week te organiseren.
Zeg mij welke veranderingen er nog meer komen en hoe moet dat allemaal?
Begrijp dat ik het niet eertijk vind hoe het gaat!
Help mij (niet te hoeven) kiezen tussen mijn ouders.
Begrijp mijn bezorgdheid om mijn vader/moeder/zusje/broertje.
Help mij om mijn vriendjes/klas uit te leggen en te begrijpen.
Help mij om 'het' (nog niet) openbaar te maken.
Ondersteun mij (tijdelijk) extra in mijn leerprestaties.

Interview kind/onderwerp
Huidige situatie en emoties
Scheidingsmelding
Zorgplan of omgangsregeling
Veranderingen
Omgang tussen de ouders
Relatie met de ouders
Overdrachtsmomenten
Empowerment
Van destructief naar constructief gedrag
Melding op school
Kinderverhoor
Interview ouders/onderwerp
Echtscheidingsprocedure
Scheidingsmelding
Emoties
Zorgplan of omgangsregeling

Veranderingen
Omgang van de ouders met elkaar
Relatie van de ouders met het kind
Overdracht
Welbevinden van het kind
Situatie op school
Leerprestaties van het kind

Specifieke behoeften kind
Duidelijkheid over de echtscheidings situatie, fase, veranderingen
Veilige, betrouwbare omgeving, waarin openlijk gevoelens geuit kunnen worden
Praten over emoties
Zelfvertrouwen en emotioneel welbevinden
Een positief zelfbeeld, waarmee kinderen zich competent voelen
Stimuleren van contact met andere kinderen door functioneel spel of eenvoudig rollenspel
Steun vanuit de (eigen) omgeving bij het volbrengen van (een van) de extra ontwikkelings taken
De beperktheid zien van de eigen rol in de toekomst van de echtscheiding
Duidelijkheid over de verantwoordelijkheden van de ouders in conflicten, zich kunnen onttrekken aan conflicten tussen de ouders
Meer afstand kunnen nemen van de situatie thuis
Empowerment, meer invloed krijgen op de eigen situatie

Duidelijkheid, overzicht en structuur in de eigen omgeving
Erkenning van verlies, pijn en verdriet
Niet hoeven kiezen tussen de ouders

Alledaagse begeleiding
Luisteren
Meerzijdige partijdigheid tonen
Belangstelling en begrip tonen voor de situatie
Een veilige haven bieden
Oplossingsgerichte ondersteuning bieden
Irrationele ideeën wegnemen
Volwassen perspectief uitleggen
Empowerment bevorderen
Van destructief naar constructief gedrag
Beschermende factoren beïnvloeden
Omgang met vriendjes/klasgenoten / lotgenoten
Actief de goede relatie met ouders onderhouden
Praktische problemen oplossen

Bespreken in ZT/ZAT

Bijlage 9.1 Vragenlijst naar aanleiding van de scheidingsmelding⁷

Deze vragenlijst is ingevuld door: _____

De moeder/vader van: _____

Correspondentie/persoonlijke gegevens

KIND	
Naam leerling	
Groep leerling	
MOEDER (indien gewijzigd)	
Achternaam moeder	
Voornaam moeder	
Adres	
Postcode en woonplaats	
Telefoon/mobiel	
e-mail	
VADER (indien gewijzigd)	
Achternaam vader	
Voornaam vader	
Adres	
Postcode en woonplaats	
Telefoon/mobiel	
e-mail	

Situatie voor de scheiding

De ouders waren voor de scheiding/decohabitatie/ontbinding:

- Getrouwd
- Geregistreerd partner
- Samenwonend
- Anders, namelijk ...

⁷ Deze vragenlijst is gebaseerd op de vragenlijst van Vermeulen (2004).

Echtscheidingsprocedure

De echtscheidingsprocedure is verlopen op:

- a. Eenzijdig verzoek (convenant/ouderschapsplan)
- b. Gemeenschappelijk verzoek advocaat/bemiddelaar (convenant/ouderschapsplan)
- c. Gemeenschappelijk verzoek (psycholoog-)mediator (convenant/ouderschapsplan)

Gezag na de scheiding

De gezagsituatie is als volgt geregeld:

- a. Beide ouders hebben het gezag.
- b. Alleen de moeder heeft het gezag.
- c. Alleen de vader heeft het gezag.
- d. Anders, namelijk ...

Verblijfplaats kind

De gewone verblijfplaats van het kind volgens de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) is bij:

- a. Moeder
- b. Vader
- c. Anders, namelijk ...
- d. Adresgegevens:

Zorg- of omgangsregeling

Is er sprake van een zorg- of omgangsregeling van het kind met de ouder bij wie het kind niet staat ingeschreven in de GBA?

- a. Ja
- b. Nee

U geeft als ouders uitvoering aan de onderstaande zorg- of omgangsregeling:

Oneven week	Voor school	Middag	Na school
Maandag	Moe/Va/BSO/Anders		
Dinsdag			
Woensdag			
Donderdag			
Vrijdag			
Even week	Voor school	Middag	Na school
Maandag			
Dinsdag			
Woensdag			
Donderdag			
Vrijdag			

Heeft de rechter een van de ouders het recht op omgang met het kind ontzegd?

- a. Nee
- b. Ja, namelijk de moeder
- c. Ja, namelijk de vader

Eventuele toelichting: _____

Informatieverstrekking

Heeft de rechter een van de ouders het recht op informatie betreffende het kind ontzegd?

- a. Nee
- b. Ja, namelijk de moeder
- c. Ja, namelijk de vader

Eventuele toelichting: _____

Gesprekken op school

Gesprekken over de schoolontwikkeling van uw kind zullen in principe met beide ouders plaatsvinden. U zult daarvoor gezamenlijk worden uitgenodigd. Als u liever afzonderlijke gesprekken wilt, dus zonder de andere ouder erbij, dan kunt u dat hieronder aangeven.

Bijzondere omstandigheden

Als er bijzondere omstandigheden zijn waarvan de school volgens u op de hoogte moet zijn, kunt u deze hieronder thematisch aangeven. In gesprek met de leerkracht kunt u een en ander toelichten.

Doorgeven van wijzigingen

We verwachten dat u eventuele, toekomstige wijzigingen zo snel mogelijk doorgeeft aan de school. Neem in dit geval contact op met de leerkracht van uw kind.

Aldus naar waarheid ingevuld

U ontvangt een kopie van deze ingevulde vragenlijst. De originele vragenlijst wordt op de school bewaard.

Naam ouder:

Plaats:

Datum:

Handtekening:

Bijlage 9.2 Wederzijdse verwachtingen school en ouders

Wat kunnen de ouders van de school verwachten?

- De school streeft een positief contact na met ouders, vanzelfsprekend ook ten tijde van een echtscheiding. De school onderhoudt op een positieve manier met beide ouders contact over de dagelijkse gang van zaken en de ontwikkeling van het kind en over alle belangrijke gebeurtenissen op school.
- De school stelt het welzijn en de ontwikkeling van het kind voorop, is geen partij in een echtscheiding en blijft neutraal tegenover beide ouders. Er kunnen zich altijd situaties voordoen waarin ouders botsen met dat wat de school in het belang van het kind acht. In die gevallen zal de school eventueel in samenwerking met het zorgteam of zorgadviesteam proberen dat conflict op te lossen.
- Er zal alles aan worden gedaan om te voorkomen dat de school betrokken wordt in een conflict tussen ouders. Mocht blijken dat ouders hun onderlinge relationele problemen op school of via de school beslechten, dan zal de school de ouders het dringende advies geven hulp in te schakelen of de ouders zo nodig doorverwijzen naar een (psycholoog-)mediator of maatschappelijk werk.
- De school heeft een informatieplicht naar ouders. Ook na een scheiding houden ouders allebei het recht op informatie over hun minderjarige kind. Als beide ouders met het gezag belast zijn, moet de school hen gelijk behandelen en van dezelfde informatie voorzien. Als slechts één ouder met het gezag belast is, heeft deze ouder de verplichting de andere ouder op de hoogte te houden van belangrijke zaken rondom het kind. Op basis hiervan gaat de school ervan uit dat gescheiden ouders de informatie die zij ontvangen van de school aan elkaar doorgeven. De school verstrekt alle informatie eenmalig aan de verzorgende ouder met gezag. Mochten de ouders het hier niet mee eens zijn, dan kunnen zij contact opnemen met de groepsleerkracht van het kind. Het komt voor dat de ouder met gezag liever niet heeft dat de informatie over het kind naar de ouder zonder gezag gaat. De school moet echter op basis van de informatieplicht ook in contact treden met de ouder zonder gezag als deze daarom vraagt, tenzij door de rechter anders bepaald is.
- De school rapporteert op deze wijze gescheiden ouders op dezelfde manier als niet-gescheiden ouders, bijvoorbeeld via:
 - website
 - nieuwsbrieven
 - informatieavonden
 - inloopavonden
 - gesprekken naar aanleiding van het rapport
 - e-mail

- Beroepsmatige informatie over het kind omtrent zijn verzorging en opvoeding zal de school niet uit zichzelf verstrekken aan de ouder zonder gezag. Deze moet hierom uitdrukkelijk vragen aan de directeur of de leerkracht. Dit kan anders zijn als de rechter anders besloten heeft: de school hoeft geen informatie te verstrekken aan de ouder zonder gezag als een rechterlijke beschikking kan worden getoond waarin het recht op informatie is beperkt.
Zonder tegenberichten van één of beide ouders zal de school alle informatie omtrent de ontwikkeling van het kind aan beide ouders mededelen.
- De school zal nieuwe partners of stiefouders niet beschouwen als gesprekspartner van de school tenzij beide ouders schriftelijk kenbaar maken aan de school dat dit akkoord is.
- In de regel worden rapportgesprekken twee keer per jaar gevoerd voor beide ouders tegelijk. Indien uitdrukkelijk en aantoonbaar gewenst door de ouders, kan de school besluiten de oudergesprekken met elke ouder apart te voeren.
- De school blijft tijdens een echtscheiding het belang van het kind voorop stellen en altijd handelen in het belang van de ontwikkeling van het kind. De school komt niet in de rol van hulpverlener, maar zal wel contact opnemen met of doorverwijzen naar hulpverlening als dit nodig blijkt.

Wat kunt u van de ouders verwachten?

- Van ouders mag u verwachten dat zij de school tijdig op de hoogte stellen van een echtscheiding en de school (eventueel met behulp van de vragenlijst uit bijlage 9.1) voorziet van belangrijke en de meest actuele gegevens op het gebied van:
 - persoonlijke gegevens zoals adres, telefoonnummer, e-mailadres en dergelijke
 - woonsituatie van het kind
 - zorg- of omgangsregeling
 - gezagsituatie
 - eventuele omgangsregelingen
 - bijzonderheden over de verstandhouding tussen beide ouders
- De school verwacht van beide ouders dat ze contact opnemen met de leerkracht van het kind als ze vermoeden dat het kind zich niet goed ontwikkelt of als zich op andere wijze problemen voordoen.

Bijlage 12.1 Voorbeeldtekst nieuwsbrief, website

Vast en zeker heeft u wel eens gehoord of gelezen dat één op de drie huwelijken in Nederland eindigt in een echtscheiding. Veel echtscheidingen vinden plaats binnen gezinnen met jongere kinderen. Ook op onze school hebben we te maken met kinderen in echtscheidingsituaties: procent van de kinderen op onze school heeft gescheiden ouders. Echtscheiding is niet meer weg te denken uit onze samenleving. Tijdens een echtscheiding verandert er nogal wat in het leven van een kind. We vinden het belangrijk om duidelijk te omschrijven hoe we hiermee willen omgaan. Daarnaast is het onze taak de kinderen zo goed mogelijk te begeleiden in hun ontwikkeling en alert te zijn op eventuele problemen die ontstaan door bijvoorbeeld een echtscheiding.

Daartoe heeft onze school een schoolbreed beleid voor echtscheiding ontwikkeld. Dit beleid geeft in grote lijnen weer hoe we omgaan met echtscheidingsituaties op onze school en wat dit betekent voor ons dagelijkse handelen. Daarnaast beschrijven we wat u als ouders van de school kunt verwachten, waar u terecht kunt met uw vragen of problemen en wat de school van u verwacht. Ons streven is om in echtscheidingsituaties neutraal te blijven en op een positieve manier met beide ouders contact te onderhouden over de dagelijkse gang van zaken en de ontwikkeling van het kind.

U kunt het beleid 'Echtscheiding' inzien in het schoolplan of het hoofdstuk ... lezen in de schoolgids. Graag informeren we u mondeling over dit beleid op een informatieavond. U bent van harte welkom op

Graag tot ziens!

Colofon

School en echtscheiding
Alledaagse begeleiding binnen een schoolbreed beleid
Angelique van der Pluijm en Margit Grevelt

www.schoolenechtscheiding.nl

ISBN 978 90 8850 326 9
NUR 840

Foto omslag
Ron Huizer, www.ronhuizerfotografie.nl

Vormgeving
Redactie bureau Ron Heijer, Markelo

Correctie
Boekwerk, Maasbommel

Uitgever
Trude van Waarden

Voor informatie over overige uitgaven van Uitgeverij SWP:
Postbus 257, 1000 AG Amsterdam
Telefoon: (020) 330 72 00
Fax: (020) 330 80 40
E-mail: swp@mailswp.com
Internet: www.swpbook.com

